

ZAPIS O PUTOVANJU NA HADŽDŽ

Hvala Bogu, Stvoritelju svih svjetova, Koji nam je propisao hodočašćenje Časnog Hrama Mekanskog, koji nam je preko Svojih poslanika objasnio propise hadža!

Sa zahvalnošću spominjem ime Poslanika Muhammeda, Bog ga blagoslovio i podario mu mir, i s poniznošću se prisjećam njegovih plemenitih izreka o hadžu, o Mekki i Medini.

Po prvi puta u povijesti Islamske zajednice u Hrvatskoj, hadžije otputovaše u Mekku, u organizaciji Mešihata islamske zajednice u Hrvatskoj.

Nakon prošlogodišnjeg neuspjeha i velikih problema sa dobivanjem viza, ove se godine, hvala Allahu, na radost hadžija, njihove rodbine i prijatelja, na najdraži put u životu vjernika muslimana, krenulo pred zoru, u četvrtak, 19.11.2009./02.12.1430.

Suze u očima djece, roditelja, braće, sestara i prijatelja svjedočile su radost i uzbuđenje. Sa hajr putnom dovom na usnama i srcima, praćeni zvukom tekbira i salavata krenusmo u Beč, naše prvo odredište na putu za Mekku, gdje stigismo oko 10 sati.

Usljedio je susret i upoznavanje sa čelnim ljudima agencije El-Kiram, pod čijom zastavom smo vršili hadžske obrede, prijava prtljage, čekiranje karti, osvježavanje, uzimanje abdesta, upoznavanje sa brojnim sunarodnjacima koji će skupa sa nama, naredna 24 dana stjecati i dijeliti **trajno iskustvo što se hadž zove!**

U 14:45 ulazimo u iznimno dobar avion nacionalne Jordanske aviokompanije **Royal Jordanian Airlines**, kojim iz Beča putujemo za Amman. U 19 sati hajrom prizemljismo u glavni grad Jordana. Međusobno grupiranje, iščekivanje, blaga nestrpljivost i uzbuđenje zbog oblačenja ihrama, obilježiše period od dva sata koliko smo čekali na let za Džeddu.

U 21:15 ukrcavanje u avion. Hadžije se ponosno „šepure“ u tek odjevenim ihramima, i pomalo zbunjeno i nesigurno ih, svojim dlanovima popravljaju. Naokolo sve hadžija do hadžije, „obilježeni su“, pa vidimo da su iz Indonezije, Tajlanda, Turske i Jordana. Konačno, ponavljamo nijjet za Temettu hadž i uz riječi telbije se vinusmo pod nebeski svod.

Pri slijetanju u Džeddu pred očima se nižu predivne slike dviju impresivnih zračnih luka! Internacionalna zračna luka u Džeddi sa civilnim i hadžskim terminalima – dva su zasebna svijeta.

Već pri samom izlazu iz aviona, oko 23:00 sata, naviru nove prilike za čuđenje. Čudimo se svi, a osobito oni koji su na istom mjestu stajali prije koju godinu. Svjedoče kako je sve drugačije. Nikli su brojni, novi objekti, pa ne prepoznaju gotovo ništa...

Samo su nepregledne kolone pulsirajućeg ljudstva prepoznatljive. Sveprisutne! Prolazimo brojne kontrole. Ljudi, već vidno umorni i iscrpljeni požuruju gospodu Izeta i Rašida, vodiče iz Beča. Žale se, negoduju, pitaju što se čeka, oni

nekud „hite“- ne znajući da je to tek početak duge, besane noći koju ćemo provesti u ogromnoj, sivoj „zoni za čekanje“.

Na vrhuncu duge, neprospavane noći, početkom novog dana, u petak 20.11.2009., u 07:00 sati, ponovno kontrole hadžija. Osjeća se ushićenje, ali i nervoza. Prisutna je žurba, vrevu, provjera spiskova, prebrojavanje i nelagoda. Konačno, u 08:45 dade se znak hadžijama iz Hrvatske da ulaze u autobus.

Četrdeset i pet budućih hadžija ulazi u autobus. Na licima zadovoljstvo što će konačno sjesti na nešto udobnije stolce od onih aerodromskih, ali i neskriveno likovanje što uđosmo u autobus prije ostalih. No, tek dva sata po ulasku u autobus, nakon što su nas po tri puta prebrojali šofer, kondukter i još netko – krenusmo iz Džedde ka željno očekivanoj destinaciji.

Glavni ured za doček hadžija, u kojeg navraća svaki autobus prije ulaska u Mekku, donese nam „prvi susret“ sa friškim Zemzemom. Kao da susret sa tom mubarek, blagoslovljenom vodom, barem trenutno umiri uzavrelu krv insansku, sve one nemire, strepnje i strahove. Nakon što otpismo koji gutljaj smirismo se i osjetismo spokoj. Otpoče i šuškanje prigodno upakiranih slastica kojima se svaki hadžija darova.

Ulazimo u Grad svih gradova. G. Izet Kastrat najavljuje da ćemo prije ulaska u Mekku morati svratiti u „mekteb“, gdje će pohraniti naše putovnice i gdje će biti izvršena naša registracija. Taj mekteb bi u blizini mahalske džamije, a tamam je zaučio džumanski ezan, pa hadžije stigoše i na džumu!

Po obavljenoj džumi krenusmo, a svi pogledi traže samo jedno. Svi pogledi su upućeni ka najvećim građevinama koje dominiraju Gradom. Po priči, upravo one natkriljuju Hram svih Hramova, pa sva srca traže i očekuju samo jedno.

Sav zamor je potisnut dragim iščekivanjem susreta sa Kabom i Haremi-Šerifom.

Ipak, plan je drugačiji. Oko 14:00 sati dođosmo pred novoizgrađeni hotel, koji po svojoj, dijelom staklenoj fasadi, podsjeća na sarajevski Holiday inn.

Akumulirani umor, nervoza i srklet se, unatoč stalnom pozivu na sabur, više nisu mogli zatomljivati. Prvi nesporazumi se desiše kada hadžije shvatiše da sobe moraju dijeliti sa braćom i sestrama, sunarodnjacima iz Austrije, koji stigoše prije nas i već se smjestiše u sobe. Rečeno je da su četvrekrevetne, a dobivamo peterokrevetnu ili šesterokrevetnu sobu – čuju se pritužbe. Ne želimo sa drugima, hoćemo u sobu sa hadžijama iz Hrvatske - druge su pritužbe.

Pomislih, to nam je zbog onog blagog likovanja što se jutros prvi smjestismo u autobuse, s uvjerenjem da ćemo prije stići i prije se smjestiti u udobne hotelske krevete... A udobni su bili. I čisti. I sam sanitarni čvor, što je najvažnije, bio je, u najmanju ruku, iznenađujuće pristojan. Smješteni smo na prvi i drugi kat hotela. Ispod nas mesdžid i blagovaonica.

Hadžijama se naglašava da mogu uplatiti 130,00 eura, te na taj način, tijekom narednih 14 dana imati doručak i večeru, te kavu i čaj po želji. Mali broj hadžija se odlučuje za to.

Zajednički kompleks kojeg čine plavi hotel po imenu Imaretud-Dijafeh i jedan od najpoznatijih šoping centara u Mekki, u dijelu grada poznatom pod Ez-Zahir, dvije prekrasne mahalske džamija, ljekarna, kemijska čistiona i turski restoran – dva tjedna su predstavljali sastavni dio vjerskog, društvenog, socijalnog i svakog drugog života naših hadžija. Osim kada su bili u Haremu, zbog kojeg i krenuše na ovaj put!

Prvi naš namaz u Haremu, točnije izvan njega, na musalli, bi akšam-namaz.

A poslije je slijedio pozdravni tavaf, odnosno obavljanje Umre.

No, već pri ulasku u Haremi-Šerif, što zbog susreta sa čarobnom Kabom, što zbog nepreglednog prizora pulsirajućeg ljudstva, kako voli kazati dr. Enes Karić, i miješanja sa tim ljudstvom - grupa se raspade.

Srećom, sve hadžije su dobile narukvice i akreditacije na kojima je, između ostalog, stajala šifra pod kojom su registrirani, tako da se već nakon nekoliko dana svaki hadžija mogao uvjeriti da nema šanse da se u Mekki izgubi. Svaki hadžija bi tek onda postajao svjestan čemu onolika čekanja i registriranja.

Sve se čini kako bi svaki hadžija bio maksimalno zaštićen i osiguran.

Hadžije su shvatile da mogu biti odvojeni od grupe, mogu se privremeno izgubiti, ali će ih njihovo obraćanje bilo kojem policajcu ili službenoj osobi u Haremu ili van njega, dovesti do ostatka grupe ili hotela.

Na prvom zajedničkom sastanku, organiziranom 21.11.2009., u mesdžidu hotela, nakon klanjanja podne-namaza, gospoda Izet i Rašid, vodiči i organizatori puta iz Beča, upoznaše hadžije sa najvažnijim detaljima vezanim uz plan obavljanja hadža i hadžskih obreda.

- Ponovno napomenuše da se svatko tko želi može hraniti u restoranu uz uplatu od 130,00 eura.
- Napomenuše da Temettu hadž podrazumijeva klanje kurbanda u Mekki, o čijim će cijenama hadžije naknadno obavijestiti, te da će organizirati zajedničku bajramsku večeru kako bismo okusili kurbansko meso;
- Naglasiše da u danima hadža, od 24.11.2009. do 30.11.2009., neće biti organiziranog prijevoza od hotela do Harema i od Harema do hotela, jer se svi kombiji povlače zbog izbjegavanja saobraćajnog kolapsa, što je opće pravilo za područje Mekke. Preporučišu da se u Harem ide organizirano, u grupama, ali i da će hadžije sami snositi troškove prijevoza;
- Za sva šerijatska pitanja vezana za propise o hadžu, ali i za druga vjerska pitanja hadžije uputiše na hafiza Aziza i muallimu Lamiju Alili;

Naglašavajući da je period prije hadždža period nužan za aklimatizaciju i navikavanje na prostor i sredinu, ljudima je svakodnevno sugerirano da se ne iscrpljuju dodatnim obavljanjima Umre (koje su bile organizirane zajedničkim odlascima do h. Aišine džamije, najbližeg mikata), da se štede i čuvaju energiju za obavljanje farzova i vadžiba koji ih čekaju, a zbog kojih su uostalom i došli.

Tako su vjernici uživali u smjeni umjerenog ibadeta u Haremu i odmora u hotelskom kompleksu, čuvajući snagu za ono što je slijedilo.

U međuvremenu smo dobili informaciju da je cijena kurbanu 110,00 eura i da je naš organizator hadža odabrao uplatu kurbanu u Igasi, svjetski poznatoj humanitarnoj organizaciji, koja je organizirala klanje kurbanu po toj jedinstvenoj cijeni. Riječ je organizaciji koja je osigurala najbolje kurbanu bez mahana i nedostataka, koja je omogućila hadžijama, ukoliko to žele, prisustvovanje klanju kurbanu i koja je garantirala da će meso završiti u rukama naše braće u Palestini. Činjenica da je postojao veći broj službenih Saudijskih agencija u blizini samog Harema, koje su nudile mogućnost uplate kurbanu i po nižoj cijeni, unijela je blagu pomutnju i nerazumijevanje od strane nekih hadžija.

Hadžijama je sugerirano da istu situaciju mogu prenijeti u naše životne okolnosti i uvjete, pa je lahko zaključiti kakvo se bravče može dobiti za 110,00 eura, a kakvo za 70,00 ili 80,00.

Kada je riječ o samim kurbanima, hadžije su također negodovala, tvrdeći da im je netko iz Mešihata rekao da je u cijenu hadža uključena i uplata kurbanu, te da su vidjeli i papir na kojemu je to pisalo.

U srijedu, 25.11.2009./08.12.1430., od ranog jutra padala je kiša. Sa akšamom je proučena zajednička dova i učinjen ponovni nijjet za hadž (za Temettu hadž nije bilo potrebe ponovno izlaziti na jedan od mikata).

Oko 21:00 sat uputili smo se prema Arefatu, gdje u vodom natopljenim šatorima stigismo u 23.00 sata. Arefatska ulica i kućica sa brojem 54b bila je naše boravište tijekom naredna 24 sata.

Hadžije se snađoše, pa po mjesečini ovarisaše na kartone, crne vreće i najlone te prostriješe po mokrom Arefatskom pijesku. Prvo opskrbiše „ženski“ šator, šator svojih sestri i majki po vjeri, što bijaše divna gesta budućih hadžija.

Nije se puno spavalo. Zadugo se čulo šaputanje, prizivanje dragih ljudi negdje u Bosni, Hrvatskoj, Sloveniji ili Austriji. Čulo se i prizivanje toplih kreveta. Čak su se i klepe spominjale, te kišne, prohladne večeri na Arefatu.

Uoči Jevmu-l-Arefe.

Sa sabahom, 26.11.2009., sve oživi u Arefatskoj gori. Klanjismo sabah, otpočesmo zikr, dove različitih sadržaja.

Prisjećam se dragog profesora Karića, koji napisao je među svim glavnim obredima hadža, boravak i stajanje na Arefatskoj gori, jedini obred u kojem, na jednom istom mjestu i u jednom istom vremenu, sudjeluju sve hadžije, svi hodočasnici i hodočasnice. Tu je bio naš Poslanik, njegovi vrli ashabi i Plemenite Drugarice. I to bi novi poticaj da se uroni u nove ibadete i da se nađe okrepljenje u klanjanju i molitvama...

Kako se približavalo podne, tako su se i ibadeti povećavali. Već su se rasanili i oni najumorniji. Klanjismo podne-namaz. Hafiz Aziz ef. Alili prigodnim predavanjem podsjeti vjernike na značaj Arefata i na fadilete ibadeta na ovaj dan. Na posljetku proučismo zajedničku vukuf Arefatsku dovu! Nakon toga ponovno ibadet, iz sveg srca!

Stigli smo posjetiti i Arefatsku ulicu sa brojem 33, baš preko puta naše ulice, gdje su smještene naše drage hadžije iz Bosne. Ne vidjesmo one koje smo tražili, a susretosmo brojna druga, draga lica onih, za koje smetnusmo da su na hadžu!

A selam svima uputismo i zamolismo da selame prenesu onima koje ne sretosmo!

Svi vjerni svjedoče da im je najdojmljiviji dio boravka na Arefatu bio period pred zalazak Sunca. Okrenuti prema Kibli, muškarci i žene žute, crne i bijele rase, ispruženih dlanova, bez posrednika, svaki u svojoj dovi najbliži Uzvišenom... Neponovljivo!

Već oko 19:00 sati napuštamo šatore. Pronese se glas da ubrzo krećemo. Marljivi mladići već otpočinju rasformiranje šatora. Nadosmo se na prostranim Arefatskim mahalskim čikmama i uličicama, prigodno „skrojenim“ samo za potrebe današnjeg dana. Pod mjesečinom i vedrim nebom dobismo informaciju da ćemo Arefat napuštati među posljednjima. To je, vele, strateški potez. Da izbjegnemo gužvu i dugo čekanje na Muzdelifi. Ponovno improvizacija; rasuše se hadžije po tlima; mnogi fino odspavaše. Kažu, bio im je to najslađi san u životu!

Ka Muzdelifi, doista krenusmo kako je i planirano u 23:00 sata. Oko ponoći se grupisamo na Muzdelifi. Poneko već nabavio vruću kahvu i čaj. Većina se zabavila oko „branja“ kamenčića. Pažljivo ih brojamo i prebiramo. Treba nam 49 kamenčića, ali beremo ih i više, da, ne daj Bože, ne usfali. Spojismo akšasmki i jacijski namaz, proučismo prigodnu dovu i oko 01:30 krenusmo ka Mini, mjestu kamenovanja prokletog šejtana.

Hadži Izet dogovara prijevoz slabijih i nemoćnih. Takvih je, hvala Bogu, malo među nama. Krenusmo put Mine; put od četiri i pol kilometra, prevalismo pješice, svi. I oni slabi, i iznureni i najstarija među nama, osamdeset dvogodišnja hadždža, Emina-hanuma Ljutović. Jer u koloni koju su činile stotine tisuća ljudi, bilo je apsolutno nemoguće pronaći i približiti se dogovorenom prijevozu.

A ostaviti nemoćne hadžije na Muzdelifi, same u masi, bez realne mogućnosti povratka po njih, također bi bilo neprimjereno.

Nekako sa sabahom, stigismo na Minu, sa željom da kamenujemo šejtane prokletnike. Tu smo se vraćali i sljedeća dva dana, te zajedno sa tisućama drugih, zamahujući rukama, učeći dove i tražeći zaštitu od šejtana prokletnika, bacali kamenčiće na kamene stupove.

Većina hadžija je tog prvog, bajramskog dana obavila Tavafu-zijare. Na prigodnoj bajramskoj večeri sve hadžije su upoznate da taj tavaf, koji je farz, mogu obaviti i naredna dva dana, kada god žele.

U četvrtak, 03.12.2009./16.12.1430., oko 08:00 sati krenusmo u planiranu i dogovorenu posjetu značajnim mjestima nedaleko Mekke.

Kako bi hadžije imale predstavu o Arefatu i kako bi bez uzbuđenja i vjerskog zanosa razgledali područje Arefatske gore, organizatori su planirali ovu posjetu Arefatu i Muzdelifi, tjedan dana nakon Jevmu-l-Arefe. I bio je to pun pogodak.

Svi smo se ibretili nepreglednoj i neprepoznatljivoj poljani bez šatora, suhonjavim stablima, koji se više nisu imali na što naslanjati, ali i tonama smeća koje hadžije ostaviše iza sebe! A ispred svakog šatora su bili postavljeni koševi! I tu prestaje svaka priča i teoretiziranje o kulturi ili nekulturi pojedinih naroda! A kako smo skloni generaliziranju!

Smeća nije bilo jedino ondje gdje su stigle marljive ruke nekog bangladeškog čovjeka, napola djeteta!

Popesmo se i na Džebel-Rahmet, pa opet u sjećanje prizivam riječi cijenjenog profesora Karića, zabilježene u njegovu „Crnom tulipanu“. Čudi se on kako Bošnjaci i Bošnjanke znaju učitati nešto svoje u arapske nazive i imena, pa za Džebeli Rahmet često kažu „Debeli rahmet“. Spominjem to našim hadžijama na vrhu „Brda Milosti“...

U podnožju Brda, pastiri, sa svojim dvogrbim kamilama zarađuju za kruh. Za 10 rijala se nudi fotografiranje, na što se samo odvažni upuštaju.

Vrijedilo je krenuti u ovaj obilazak, jer sada smo, po danu, mogli predočiti razdaljinu koju smo, one predbajramske noći, prepješačili na putu ka Mini.

Na Muzdelifi prepoznajemo prostor na kojem smo klanjali i odakle smo krenuli pješice. Ili nam se samo čini poznatim...

Iz autobusa nam, na putu ka Mini, vozač prstom pokazuje jednu od brojnih kraljevih rezidencija. Nema posebnog oduševljenja. Potom, na momenat, zastaje i moli nas da pažnju usmjerimo ka jednom brdu, za koje tvrdi da je brdo gdje je Ibrahim a.s. bio spreman žrtvovati Ismaila a.s. U autobusu nastaje žamor...

U nastavku obilaska značajnih mjesta dolazimo u podnožje brda Es-Sevr, poznatog po špilji ili pećini u kojoj je Muhammed a.s., čineći hidžru sa Ebu Bekrom, našao utočište i spas, bježeći od mušričkih konjanika.

Put nas je dalje vodio do Džebelun-Nura, Brda Svjetlosti, gdje je Muhammed a.s., u pećini Hira, primio Prvu objavu. I tu smo, kao i u podnožju brda Sevr, samo sa zebnjom, negdje u visini i daljini Brda, promatrali tanku bijelu nit, koju činiše odvažni i hrabri ljudi u bijelom.

Samo se jedan mladić iz naše grupe, sarajevski student u Austriji, odvažio i krenuo ka vrhu. Popeo se za 22 minute; nije mogao ući u pećinu Hira, jer je velika gužva, a na povratku mu je, na rukama, izdahnuo čovjek, kojemu je prvi pritekao u pomoć i pokušao ga reanimirati... Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun.

Iste večeri smo obavili Tavafu-l-Veda'. Oprostili se od Bejtullaha uz dove Uzvišenom da Mu se ponovno vratimo!

Ništa nije moglo zasjeniti moj boravak u Gradu svih Gradova! Ama baš ništa i nitko mi nije mogao pokvariti ovaj Put. No, ako bih iskreno trebala odgovoriti što je to što me je rastužilo za boravka u Mekki, spremno bih navela tri stvari:

- Bolni susreti i tužna viđenja ubogih, potrebnih i sakatih. Osobito djece. Raspitismo se malo, pa čusmo da postoji organizirani kriminal koji se

odvija preko planina Jemena. Svjesno i namjerno sakate djecu kako bi ih u danima hadža koristili za prosjačenje;

- Nikada se nisam nadala da ću u prostoru u kojem se dešava intenzivan susret sa osjećanjima planetarnog pripadanja ljudskom rodu, kojem podjednako pripadaju žena i muškarac, osjetiti takvu mržnju prema majci, sestri, ženi - muslimanki. Mržnju koju ne umiju prikriti dok se lažno pozivaju na Allaha i Poslanika tjerajući žene iz dvadesetog saffa od Kabe, nemilosrdno vičući na njih, nerijetko ih gurajući i vučeći za mahrame;
- Susret mojeg supruga sa muftijom Harema, gradonačelnikom Mekke i dekanom Ummul-Qura'a, njihove riječi hvale za početke gradnje džamije u Rijeci o čemu su čuli od prijatelja iz Katra, svakako su pohvalni. On im je na njihovu molbu učio ulomke iz Kur'ana, što je izmamilo val emocija. Na upit što je potrebno da bi netko u Haremi-Šerifu barem proučio ezan, ako ne i imatio – odgovor je bio da se mora biti Saudijac.

Prisjećajući se Poslanika i prvog mujezina u povijesti islama, roba Bilala Habešije – pitam se, koliko smo dosita daleko ili blizu istinskoj i iskrenoj provedbi sunneta Božjeg Poslanika?! Svi mi...ovdje i tamo..

Ranom zorom, u petak, 04.12.2009./17.12.2009.god. krenusmo na višesatni put ka *Svijetloj Medini*. Nepregledna pustinja, čudno kamenja koje je zemlja iz svoje utrobe iznjedrila. Podne klanjasma u nekoj džamiji „usput“. Svi opet hrlimo Poslanikovu Gradu, svi podjednako poglede uperili ka ukazanom obzorju Svijetlog Grada, koji nas je pred ikindiju i dočekaio svojom pitomom hidžaskom vedrinom i toplim hidžaskim suncem. Potiho se prisjećam Poslanika i njegove hidžre. Prisjećam se uvjeta u kojima je on napuštao Mekku i prevalio ovaj dugi put. To bi nas trebalo osvijestiti, prizemljiti, pa da manje negodujemo zbog neudobnog autobusa kojim se vozimo. Ta, mi smo hadžije. Znamo saburiti. Ili?

Ponovno mi je drago što je put na hadž organiziran baš ovako, ovim redoslijedom.

Uživam u simbolici i brojnim poveznicama sa Poslanikovim putom. U tome crpim nadahnuće, u tome vidim bezbroj razloga i tisuće svrhovitosti propisane nam pete islamske dužnosti. Jer kao što do Allaha dž.š., ne dopire krv ni meso naših kurbana, kao što Uzvišenom ne treba naše ramazansko gladovanje, Najuzvišenijem Biću ne treba naša patnja i naša muka pri obavljanju hadžskih ibadeta. Ona treba nama samima, više nego ikome! Ona za nas same treba predstavljati novo buđenje i novo rađanje!

Posvjedočujem: važno je naglašavati nužnost izvršavanja obaveze hadža dok se mlado i zdravo, jer obredi hadža doista od čovjeka zahtijevaju maksimalnu, kako psihičku, tako i fizičku spremnost i snagu. Zato i apel imamima i muallimama da ukazuju na potrebu obavljanja pete islamske dužnosti čim se za nju steknu uvjeti, bez odgađanja za neka druga, kasna i (uvjetno) bolja vremena! Jedan hadžija je šaljivo primijetio i konstatirao kako je hadž postao izazov i za atletičare.

U Medini smo smješteni u jednom od hotela iz lanca Elaf-el-Huda hotela iz kojeg se vide dvorišta i trijemovi Poslanikove džamije. Smještaj izvanredan, u svakom pogledu. Imasmo osiguran doručak i večeru u odličnom hotelskom restoranu.

Primjećujem zanimljivu stvar koju bih tako rado mijenjala kod ljudi.

Pa počinjem sa sobom. Razmišljam kako smo skloni iznositi neugodnosti i slabe strane i manjkavosti koječega, pa tako i organizacije smještaja u Mekki, iako je za Mekkanske uvjete bio izvrstan.

Sada, kada smo u Medini, u hotelu sa 5 zvjezdica, dvije minute udaljenom od Poslanikove džamije, svi šutimo, ne usudimo se, čak ni sebi, priznati kako nam je divno; kako nam je odlično!

Najljepše riječi koje čuh o smještaju u oba grada jesu riječi bračnog para Šabić iz Rijeke. Hadži Muharem kaže da je hotel u Medini divan za godišnji odmor i namjeru da se odmoriš od ljudi. Kako su oboje hadž doživjeli kao nastojanje da se približiš ljudima, oni žališe za smještajem u Mekki, gdje smo svi, kako vele, bili poput jedne velike obitelji.

A doista i jesmo bili poput velike obitelji. Iako sam većinu ljudi prvi put vidjela, nije bilo prepreke da se oni trajno nastane u mojem srcu i duši.

Toliko ljudi različitih nacionalnosti ujedinjeno u istoj namjeri i istoj vjeri. Naša temperamentna braća Arapi zauvijek će činiti dio moje hadžske obitelji, baš kao i bračni par Beriša iz Pule. Baš kao i svi oni koje sam poznavala, kao i svi oni koje sam tek upoznala, a koji su se, u potrazi za boljim životom, iz Mrkonjića, Cazina, Novog Pazara, skrasili u Austriji. Svi oni su, ovo naše putovanje učinili posebnim i nezaboravnim...

Kažu da Poslanikova džamija u Medini, pod svoje svodove i okrilje prima približno devet stotina tisuća klanjača. Ona je zbilja remek djelo islamskog graditeljstva.

U momentima dok žurno prispijevam na ikindijski farz, ne mogu se oduprijeti riječima koje mi naviru, pomalo me zaglušuju. Riječi prepjevane perom rahmetli hadži Ešref ef. Kovačevića, koje sam tako često sa zanosom, još od dječjih dana recitirala... ***Kada god te put nanese o jutarnji vjetre svježi...kroz grad Božjeg Poslanika...prenesi moj selam Revdi, jer u njenim njedrim leži svih svjetova čast i dika...***

Pogleda uprtog prema krovovima džamije, pogleda koji čeznutljivo traži Zelenu kubbe, zanijetih ikindijski farz, prvi namaz u Poslanikovoj džamiji...

Dojmljivo je klanjati u Poslanikovoj džamiji. Razmišljaš o životu i smrti ovdje, više, nego igdje drugdje! Doprinosi tome i dženaze koje se klanjaju poslije svakog namaza. Za našeg boravka samo u srijedu, 09.12.2009., nakon akšama namaza nije bilo dženaze!

U srijedu, 09.12.2009., poslije sabah-namaza krenusmo u organiziranu posjetu znamenitih mjesta Medine. Prvo posjetismo Mesdžidu Kubba, džamiju koju je

Poslanik tijekom hidžre sagradio u Kubau, predgrađu Medine, džamiju sa dvije kible i štampariju Mushafa.

Potom smo se autobusom približili mjestu gdje se dogodila bitka na Hendeku, vidljivi su ostaci utvrde, a na samim hendecima izgrađeno je naselje.

Posjetlili smo i Bi'ru Usman ili hazreti Osmanov bunar, potom džamiju Kibletejn, tzv. džamiju sa dvije kible.

Posljednje odredište bilo je podnožje Uhuda i penjanje na tzv. Brdo strijelaca. Zijaretili smo mezaristan brojnih šehida, a među njima i h.Hamze, te produžili nešto dalje do same doline Uhuda, ka mjestu rascjepa dviju stijena gdje se, po predajama, skrio Poslanik nakon što je bio ranjen. Saudijska policija je neprestano kružila tim dijelom i upozoravala da to nije mjesto za zijaret!

Hvala dragom Bogu sve naše hadžije (za muškarce to i nije osobiti problem, ali za žene jeste) dođoše do Er-Revdatu-l-mu'attareh, Čiste bašće, dženetskog dijela na dunjaluku, glavne točke Poslanikove džamije i sve Medine.

I upješe, makar i iza zastora, stvoriti predodžbu o prostoru u kojem je Poslanik živio, djelovao i u kojem je okončao svoj dunjalučki život. Sa usana se čulo Esselamu alejke ja Resulallah; suze i namaz obilježiše sve naše noći kraj Revde!

U želji da poslije riječi o Revdi ne pišem ništa više, bilježim samo da smo Poslanikov grad napustili sa akšamom, u subotu, 12.12.2009./25.12.1430.

Pred Zagrebačku džamiju stigismo u nedjelju, 13.12.2009./26.12.1430., oko 20:30 sati. Srdačan doček rodbine i prijatelja, muftije, predsjednika Medžlisa Zagreb, zagrljaji i suze radosnice, ono su čega ću se rado sjećati i čemu ću uvijek iznova težiti, ućeci dove Uzvišenom da pratim i budem praćena na Put u Mekku!

Lamija Alili